

Таємниця країни суніць (скорочено)

Радій Полонський

Радій Полонський

Таємниця країни суніць

Стислий переказ, автор переказу: Світлана Перець.

Авторські права на переказ належать Укрлібу

СОНЯЧНИЙ ЗАЙЧИК ДАЄ ПОРАДУ

Якось Антошка запитав піонервожату Ліну Стьопівну, чи можна йому, Дениску і Ларисці піти в ліс на суніці. Ліна Стьопівна трохи повагалася, а тоді погодилась. Вона тільки попередила, щоб діти не заходили далеко і до обіду повернулися. Дениско взяв із собою білу чашку, Лариска – маленьку мисочку, а Антошка – порожню гуцульську різьблену скриньку, бо вирішив назбирати ягід більше за всіх.

У лісі суніць не було, але Антошка вперто простував у хащу. На невеличкій галявині діти побачили крихітне джерело. Дзеркальце води відкидало дітям в очі сліпучого сонячного зайчика. Але зайчик був незвичайний, бо стрибав з дерева на дерево. Коли діти вирішили йти назад, то помітили, що галявина дуже тісна. Деревя й кущі оточили їх зеленою стіною. Діти налякалися і не зводили очей з таємничого сонячного зайчика. І раптом зайчик сказав дітям, щоб не боялися, бо він покаже їм галявину, де багато суніць. А для цього треба спіймати його до скриньки і сказати таку лічилку:

Раз, два, три, чотири, п'ять –

Вийшов зайчик погулять.

Що нам діять, що робити?

Треба зайчика зловити!

Будем знову рахувать:

Раз, два, три, чотири, п'ять!

Коли ж діти назбирають суніць, то треба проказати ту саму лічилку з кінця, щоб повернутися додому. Антошка відчинив гуцульську скриньку і наставив її на сонячного зайчика. Той весело підморгнув і опинився насподі. Антошка проказав лічилку, зачинив скриньку і діти опинилися на галявині з суніцями. Денис і Лариска відразу назбирали повні чашку і миску, а Антошка збирав суніці у футболку. Та не встигли діти виповнити футболку й наполовину, як позад них почулося шарудіння.

ОДНОВУСИЙ І БІЛА ВОРОНА

До дітей підійшов довгий і худий дядько з великою головою. Дивним було те, що під круглим носом у нього ріс тільки один рудий вус, з правого боку. Довгий вус звисав до пояса, а кінець був перекинутий через плече. "Ви хвальки?" – спитав дядько. Антошка

відповів, що вони звичайні діти. Дядько щось намотав на вус і розглянувся довкола. Дітям здалося, що він хоче йти. Аж ось погляд його впав на гуцульську скриньку. Дядько здригнувся і ступив уперед. Дізнавшись, що діти не тутешні, дядько спитав, як вони повернуться назад. Лариска відповіла, що в них є лічилочка-поверталочка. Коли дядько дізнався, що у скриньці є зайчик, то пронизливо свиснув. До нього прилетіла біла ворона. Вона сіла одновусому на плече. Дядько сказав друзям, що він лісник, господар цього лісу, дуже любить дітей, але своїх не має. Лариска вірила, Дениско не вірив, а Антошка вагався. Раптом ворона сказала приємним жіночим голосом: "Діточки, коли ви хочете повернутися додому з суницями, проспівайте співаночку, якої я вас навчу". Вона сказала дітям висипати суниці, які вони назбирали, а в їх посуд зберуться найбільші і найкращі суниці. Діти вагалися, але ворона почала танцювати кумедний танок. Друзі аж покотилися зо сміху і почали повторювати за нею:

Ой іду я лісом, лісом

За ведмедем і за лисом!

Та й я! Та й я!

Найбільші суниці зривалися з місця і сипалися в чашку, в миску і в Антощину футболку. Стало так весело, що друзі й собі почали пританцьовувати. Антошка забув, що він уже перейшов до четвертого класу, і, наче первачок, стрибав на одній ніжці і співав. Він навіть дав потримати скриньку дядькові. Діти повторювали:

Йду за вовком і за зайцем

Та втішаюсь гарним танцем!

Та й я! Та й я!

А як стану я до танку,

Заведу мерщій співанку.

Та й я! Та й я!

Забуваночку співаю,

Поверталку забуваю!

Та й я! Та й я!

Тут тільки Антошка спам'ятався і аж затулив долонею рота. Та вже було запізно. Дядька, ворони і скриньки уже не було.

АЛЕ Ж СКРИНЬКУ ТРЕБА ЗНАЙТИ!

Діти бігли лісовою гущавиною, але не здогнали лісника. Друзі побрели назад на суничну галявину. Там лежали Антощина червона футболка, біла чашка і мисочка, повні найкращих, найсмачніших, найчервоніших суниць. Хлопці почали сваритися, бо Дениско вважав, що у всьому винен Антошка. Швидко поночіло. Раптом діти побачили на дереві сороку-білобоку. Вона сказала, що скриньку схопила ворона і понесла на той кінець Країни Суниць. Сорока запитала, що діти збираються робити далі. Діти мовчали. Сорока ще трохи побазікала, сподіваючись вивідати якусь новину, та й полетіла розчарована.

Лариска попросила хлопців помиритися і повечеряти суницями. Вона проказала лічилочку-помирилочку:

Мир-миром,
Пироги, з сиром,
Варенички в маслі,
Ми дружечки красні.
Поцілуймося!

Усі помирилося, їм відлягло від серця. А в мисочці й чашці раптом з'явилися гарячі вареники, а на траві лежала купка свіжих пирогів. Діти добре поїли і лягли на траву. Дениско пригадав, що казав зайчик про лічилки. Виходило, що у цій країні лічилки мали велику силу, тому і з'явилася вечерея. Антошка радів, бо Лариска знала багато лічилок, а сам показав:

Котилася торба
З великого горба,
А в тій торбі
Хліб, паляниця.
З ким захочеш,
З тим поділися!

З'явилася квітчаста торба, у якій був буханець сірого хліба і біла паляниця. Раптом до дітей заговорив їжак. Він спитав, як і лісник: "Ви хвальки?" А потім довідався у дітей, що у них зникла різьблена гуцульська скринька. Коли їжак почув, що одновухий і ворона вкрали скриньку, то сказав, що буде лихо.

НІЧ І РАНОК

Діти зрозуміли, що зі скринькою пов'язана якась небезпечна таємниця. Вночі вони спали на траві, а зранку хотіли поснідати, але ті самі лічилочки не діяли. Тож вони поїли суніць і вчорашнього хліба. Їжак просив дітей залишатися у лісі назавжди. Антошка пояснив, що вони мусять знайти скриньку. Їжак вважав, що у лісі скриньки немає, може, вона аж на Синій горі, по той бік Країни Суніць. Їжак просив не йти туди, бо чув ще від свого діда, що коли до Країни Суніць прийдуть чужі діти з різьбленою скринькою і ту скриньку у них вкрадуть люди Бевзя, – буде велика біда. Про це весь ліс знає! Але ліс був лиш скраю, бо далі все було понищене.

Та діти вирішили йти. Білочки проводжали маленький загін, перестрибуючи з дерева на дерево, і стривожено гомоніли між собою.

Тим часом їжачок на галявині згорнувся клубочком і замислився. На галявину вийшли четверо дивних чоловічків. Вони були схожі на хлопчиків, але менші за Антошку і його друзів. Тільки голови мали круглі, наче кулі. Лице в кожного теж кругле й гладке, а на ньому гулькою стирчав носик. Очі були схожі на білі гудзики з чорними цяточками посередині. На головах росло сіре і коротке, наче гороб'яче пір'я, волосся. Всі четверо у фіолетових куртках. Чоловічки волокли за собою триколісні велосипеди. Вони знайшли сліди наших друзів, а потім пригрозили їжаку рогатками і спитали, де чужі діти. Їжак показав лапкою зовсім у другий бік. У їжака почали стріляти, і він втік.

А ОЦЕ СПРАВЖНІ ХВАЛЬКИ

На узліссі друзі зачалися. Перед ними була велика країна. Там зеленіли гаї і долини, вздовж і впоперек бігли жовті смужки вузьких доріг. На обрії синіла смуга гір, а над ними здіймалася одна – найвища й найсиніша. На ближніх схилах хлопчики і дівчатка збирали суниці. До Антошки, Дениска і Лариски підійшов невеличкий хлопчик у строкатому вбранні. Хлопчик почав хвалитися, що він найрозумніший, найсміливіший, найсильніший і найкращий. Його звали Кузька. Антошка здогадався, що то хвалько. Лариска підступила до Кузьки дуже близько, придивилася до нього і сказала, що в нього довгі вії. Кузька негайно відповів: "Найдовші, найчорніші і найкращі!"

Кузька повів друзів до свого гурту. Кожен хвалько кричав сам, інших не слухав, а на наших друзів взагалі ніхто не звертав уваги. Один з-поміж хлопчиків кинув камінця і похвалився, що ніхто далше не кине. Але Антошці вдалося кинути найдалше, і всі хвальки припинили.

Наші друзі і гурт хвальків пішли до міста Хвальків. Антошка розповів, що сталося з ним і його друзями і що їм треба дійти до Синьої гори і знайти там свою скриньку. Хвальки не кинулися допомагати, а побігли в місто хвалитися, хто слухав Антошку найуважніше, хто найперший побачив трьох друзів і таке інше. А розповісти Антошці і його друзям, як іти до Синьої гори, забули.

Всі в Хвалькові враз покинули свої справи і оточили дітей, що прибігли з узлісся. Там знялася метушня. Хвальки вихвалялися на все горло. І кожен слухав тільки себе самого. Кузька теж було кинувся за своїми, та Лариска спинила його і таки вмовила показати шлях до Синьої гори. Кузька знав шлях тільки до міста Підлабузнівська. Та він погодився йти, бо вважав себе найсміливішим. Діти рушили в дорогу.

КУЗЬКА РОЗПОВІДАЄ ПРО СВОЮ МАЧУХУ

Кузька розповів, що всі діти з міста збирають суниці у два кошики: один для себе, а другий – для Бевзя, найрозумнішого хвалька, який живе у Бевзьгороді, аж посеред Країни Суниць. Кузька не знав, що таке школа, бо діти у цьому місті лише збирали суниці і хвалилися.

Тим часом у Хвалькові сорока-білобока почула про трьох дітей і понесла новини до Бевзьгорода.

Друзі дізналися від Кузьки, що різьблена скринька – це страшна річ. Йому ще мати казала, що Бевзь Четвертий страшенно її чекав усе своє життя. Та так і не діждався. А зараз тут командує Бевзь П'ятий. Мати казала йому, що колись у давнину Країні Суниць наврочили, що сюди прийде трійко чужих дивних дітей з різьбленою скринькою. І якщо у них ту скриньку викрадуть, то почнуться діла-діла...

Лариска спитала Кузьку про його маму, і він розповів, що вона – найстрашніша, найогидніша і найжахливіша в світі. Взагалі-то вона була його мачухою, але боялася

Кузьки, бо він міг перетворити її в жабу. Доки він був малий – доти був потрібний, бо на ньому вона сушила своє пір'я. А коли він виріс, вона захотіла його з'їсти. Та не змогла, бо в країні Суніць є закляття: коли відьма хоче з'їсти дитину, то дитина може перетворити її в жабу. Та, як виявилось, Кузька не пам'ятав того закляття. Антошка почав реготати, коли це все почув. Всі теж сміялися, навіть Кузька ніяково всміхався. Він ображатися не вмів. Кузька сказав, що відьма сушила на ньому своє пір'я, бо найбільше любить перевертатися на білу ворону.

А ТИ, КИВЕ, НЕ КИВАЙ!

Аж ось і місто Підлабузнівськ – кілька десятків чепурних кругленьких будиночків, складених з дрібних камінців. Тут друзі завважили, що з довколишніх гаїв до міста бредуть діти, і кожен несе по три кошики суніць. Кузька пояснив, що тут діти збирають по одному кошику собі, а аж по два Бевзю, бо вони підлабузники.

Підлабузники були геть схожі на хвальків, лише одягнені в усе рожеве та голубе. Кузька не втерпів і закричав, що це Оті Самі Троє, що прийшли із різьбленою скринькою, а її вкрали, а він перший про це дізнався! Антошка запитав, хто знає, як іти до Синьої гори. Цього було досить, щоб підлабузники одразу почали підлабузнюватись. Один з підлабузників запросив друзів до свого дому. Того підлабузника звали Кив. Він пояснив, що дороги до самої Синьої гори не знає, але знає точно, що вона йде через місто Ябедин, а там він бував.

Поки діти обідали в Кива, на другому краю Підлабузнівська з'явився вершник на віслику. Довгий рудий вус був перекинутий через плече. Його помітили і відразу висипали назустріч. Йому розповіли, що в місті Оті Самі Троє, і вони шукають різьблену скриньку. Одновусий помчав геть із міста. Недалеко від перехрестя він побачив загін. Чоловічки у фіолетових куртках з великими круглими головами мчали на триколісних велосипедах. Дядько зупинив їх, став на голову і щось прокричав, махнувши ногою в бік Підлабузнівська. Тоді звівся і поїхав. Загін помчав до Підлабузнівська, а одновусий – у протилежний бік.

Антошка здогадався попросити Лариску згадати лічилку проти підлабузництва. Дівчинка знала одну:

Ой росло у полі жито,
Добрим дощиком полите.
Жито стигло, достигало,
Колосочками, кивало.
А ти, Киве, не кивай,
А на вулицю тікай!

Кив уже не був підлабузником. Нові друзі ще довго говорили і не знали, що на околиці міста їх уже шукають чоловічки у фіолетових куртках.

ПОЗНАЙОМИЛИСЬ!

Друзі планували, як боротимуться з одновусим, коли зустрінуть його. Антошка мав розбігтись і ударити його головою в живіт. Дениско мав схопити його за вус і тягти. А Лариска планувала верещати. Кузька з Кивом мали чіплятися за ноги одновуса. Діти

тільки не знали, що робити з білою вороною, бо Кузька не міг пригадати закляття.

Коли друзі вийшли на вулицю. Їх оточили хлопчики у фіолетових курточках. Білі очі дивилися на дітей бездумно і байдуже. В руках кожного велика рогатка, а в торбинах за поясами гострі камінці. Обіч кожного стояв триколісний велосипед. Головний спитав, чи вони Оті Самі Троє, бо їх вкинуть до глибокої чорної ями. Наші друзі сказали, що не підуть. "Ідіть з нами! Так звелів Бевзь П'ятий!" – сказали бевзики і заспівали:

Чики-Брики!

Хай живе наш Бевзь!

Чики-Брики!

Наш найрозумніший!

Антошка помітив, що Кузька і Кив ледве стрималися, щоб не заспівати разом з ними. Антошка вихопив у головного чоловічка рогатку. Бевзики вражено мовчали. Ніхто в Країні Суниць ще не чув і не бачив, щоб бевзики зустріли такий сміливий опір. Бевзики налякалися і поїхали геть, а наші друзі крокували на Ябедин.

БЕВЗИКИ АТАКУЮТЬ

Діти йшли і бачили обідрані дерева. Кив пояснив, що Бевзь П'ятий не любить зелені, і бевзики щороку обдирають який-небудь гай. Нарешті Кузька і Кив зрозуміли, що Бевзь просто дурний. Хлопчики так сміялися, що не могли йти. Тільки Дениско був мовчазний і задумливий. Раптом він сказав, що Лариска має пригадати лічилку, де є про жабу, а Кузька її вивчить. От і буде закляття проти відьми!

Дорогою друзів почали обстрілювати бевзики, що засіли за чагарниками. Друзі побігли у протилежний бік. Бевзики посідали на велосипеди і помчали слідом. Антошка з друзями теж почали кидати каміння і відбиватися. Бевзики спинилися, позаряджали рогатки – і над головами дітей люто заверещали камінці. Друзі поховалися за горбок.

Бевзики насувалися цілою лавиною. Їх було, мабуть, учетверо більше, ніж у Підлабузнівську. З'являлися усе нові бевзики. Порятунку не було. Та раптом Лариска заверещала:

Раз, два – дерева!

Три, чотири – вийшли звірі!

П'ять, шість – пада лист!

Сім, вісім – птахи в лісі!

Дев'ять, десять – он сунички

Підвели червоні личка!..

І враз навколо друзів піднявся густий ліс, який захистив їх від бевзиків. Антошка з Дениском вийшли на узлісся. Бевзики відступали. Вони не любили лісу і коли перед ними зненацька постали дерева, не на жарт перелякалися. Тепер вони мчали у Бевзьгород, щоб про все доповісти. Але перед цим заклали у рогатку пучок сухої трави, підпалили його і вистрілили у ліс. Той пучок упав у гущавину, вітерець поволі роздмухував вогонь.

Стислий переказ, автор переказу: Світлана Перець.

Авторські права на переказ належать Укрлібу

АНТОШКУ СПІТКАЛА БІДА

Діти радилися, що робити далі. Вирішили йти вночі. Так буде безпечніше. Хотілося їсти. Кузька і Кив пообідали суницями та й біди не знали. Але Антошка, Дениско і Лариска страждали. Дівчинка запропонувала лічилочку, але Антошка порадив приберегти лічилки на потім. Раптом діти побачили, що ліс горить. Все лісове населення охопила паніка. Лариска неголосно заспівала:

Іди-іди, дощику!

Зварю тобі борщику

Та й поставлю на вербі,

Щоб не з'їли журавлі!

Всі почули, що починається дощ. Вогонь згас, а діти добряче вимокли і сховалися під деревом. Антошка прихилився до стовбура і заплющив очі. Йому зробилося соромно, що через його легковажність табір хвилюється, і їх уже, певне, шукають по всіх лісах. Він почув голос: "Хлопчику, не бійся мене! І нікому нічого про мене не кажи. Так треба". То була золота змійка. Вона спілкувалася з Антошкою силою думки. Змійка сказала, що разом з іншими тваринами хоче допомогти йому і його друзям. Вона сказала, що знає близький шлях до Синьої гори. Хлопчик подумав, чи можна вірити змійці. Вона почула цю думку і сказала, що їй можна вірити. Змійка просила не радитись з друзями і нічого їм не казати. Вона повела хлопчика до купи каміння і показала підземний хід. Антошка пішов до друзів, сказав, що знайшов підземний хід до гори, але хоче піти в розвідку сам. Лариска просила не йти, але Антошка не послухав.

Його вела змійка. Підземний хід був рівний як стріла. А змійка текла і текла золотим струмочком. Антошка ніколи пізніше не міг пригадати, скільки часу йшов. Мабуть, довго. Та ось змійка спинилася і сказала, що не може далі йти. Антошка ступив уперед і впав у яму. Там, звідки він тільки-но звалився, сиділа біла ворона. Вона сказала, що накази Бевзя П'ятого завжди виконуються! Антошка зрозумів, що змійкою була ця ворона. Вона затулила отвір підземного ходу чорною брилою і кудись піднялася. Раптом хлопчик почув слова ворони: "Це я, наш найрозумніший (чики-брики). Їхній командир уже тут, у чорній ямі! Твій наказ (чики-брики) виконано!" Хлопчик зрозумів, що яма викопана просто під оселею Бевзя П'ятого.

ЛІЧИЛКА ВИКРИВАЄ ПІДСТУПНОГО ВОРОГА

Антошка не повертався. Дениско довго зазірав до чорного отвору підземного ходу, але під землею було ще темніше, ніж у лісі. Кузька припустив, що цей хід міг вести до самого Бевзя. Дениско думав, що ж робити.

Діти рушили у підземний хід. Кузька виявив бажання йти першим. Вже Кузька спустив ногу на першу сходинку, коли хтось гукнув: "Діти, де ви?! Мене послав Антошка!" Позад них темніла якась постать. Якийсь дядько сказав, що Антошка у безпечному місці. Він втрапив у місто Бевзьгород. І зараз сидить з бевзиками і п'є

суничну наливку. Він просто просив переказати, щоб друзі швидше йшли туди, бо різьблена скринька вже майже у нього в руках.

Дениско не дуже вірив, але діти пішли за темною постаттю, розсуваючи віти дерев. Величезний місяць плив над Країною Суниць. Він світив так яскраво, що при його світлі Дениско з Ларискою відразу впізнали в дядькові однобусого. Вони презирнулися. Дениско згадав план Антошки і наказав друзям нападати на дядька. Але той почав говорити, що сам хотів врятувати скриньку від ворони, а потім стрів Антошку, побалакав і притьмом кинувся сюди! Він сказав, що знову біжить до Антошки. Лариска уявила собі, як засумує Антошка, коли вони не прийдуть, тож діти пішли за однобусим. Кив і Кузька здогадувалися, що вже десь бачили цього дядька. Дениско думав, що не дасть себе обдурити вдруге.

Дядько впевнено прямував до обідраного гаю. Діти не знали, що їх ведуть просто на засідку. Там наших друзів підстерігало аж три загони озброєних бевзиків. Лариска сказала, що у її світі нема обідраних гаїв. Дядько зняв із плеча вус і почав на нього щось намотувати. Ще Ларисці не подобалося, що всі діти тут хвальки, або ж підлабузники, або ябеди. Дядько сказав, що у них є ще заздри. Дениско пильно прислухався до розмови і похмурнів. Він цьому дядькові не вірив. Лариска говорила дядькові, що у її світі дітей не змушують збирати суниці для якогось там Бевзя. Дядько не міг повірити, тоді дівчинка сказала лічилочку, щоб повірив:

Повір-преповір!

Якщо я неправду кажу,

То нехай вберуся в сажу.

Нехай стану кособока,

Кривов'язя, кривоока,

І гладка, і лупата,

Ще й ніс стане, як лопата!

А як брешеш, далебі,

То так буде і тобі!

Що тут сталося! Лице однобусого миттю обліпили жирні шматки сажі. Тонкий його тулуб враз розпух, як діжка, і викривився на один бік, а шия, навпаки, витяглася і перекинулася на другий бік. Очі повилазили і стали дивитися в різні боки, а ніс почав швидко рости і став великий і широкий, як лопата. Тільки довгий і тонкий, як мотузок, рудий вус нагадував, що це – однобусий.

Діти спинилися. Однобусий заскавулив і дременув геть. Він репетував, що поскаржиться Бевзю П'ятому. Бевзики, що вже чатували на друзів, налякалися і чкурнули геть.

Друзі пішли вчорашнім шляхом на Ябедин. Дорогою Кузька і Кив були дуже задумливі. Вони нарешті пригадали, що Однобусий – Великий Брехун, перший радник Бевзя П'ятого.

Стислий переказ, автор переказу: Світлана Перець.

ТАЄМНИЦЯ КРАЇНИ СУНИЦЬ

Антошка думав, як вилізти з ями. Він не знав, скільки часу сидить, але ось відчув страшенний голод. І тоді він згадав про лічилки. Враз він згадав стару і добре відому лічилку: "Еники-беники їли вареники". Тільки-но він зібрався проказати лічилку, як подумав: а друзі? Адже й вони, мабуть, голодні. А на світі, може, більш немає лічилки про їжу. Потім хлопчик згадав лічилку про солдатів:

Ати-бати –

Йшли солдати.

Ати-бати –

На базар.

Ати-бати –

Що купили?

Ати-бати –

Самовар!

Відразу з'явилися солдати з самоваром. Солдатів було троє. Вони роздмухали самовар. Антошка всміхнувся, бо мав цілий загін. Коли вони попили чаю, а солдати віддали йому всі свої сухарі, хлопчик наказав їм ставати один одному на плечі. Солдати утворили піраміду, зверху поставили самовар, а тоді по них виліз Антошка. Він звівся навшпиньки, і його руки діставали до ляди. Хлопчик підняв її і крізь щілину почув голоси. Перший голос прохрипів, що лягатиме спати, але хоче щоб завтра Отих Самих Двоє опинилися в ямі. А тоді мав добратися на Синю гору, щоб розбити яйце-райце. То говорив Бевзь П'ятий, а другого звали Зисибі. Бевзь розповідав йому, що коли Країною Суниць ще правив Бевзь Перший, один чаклун йому сказав: сюди прийдуть троє чужих дітей і принесуть різьблену гуцульську скриньку. У тій скриньці буде сонячний зайчик. Як тільки Оті Троє стануть на землю Країни Суниць, зайчик перетвориться на золоте яйце-райце. Хто розіб'є на Синій горі те яйце-райце, той здійснить своє найзаповітніше бажання. Антошка уважно слухав і здогадався, що троє – це він, Лариска і Дениско. А Бевзь далі говорив, що розіб'є яйце, і всі діти в Країні Суниць стануть точнісінько такі, як Зисибі! Вже не буде окремо хвальків, ябед, підлабузників і заздр. Кожен все це збере в собі. А гаї і ліси стануть обідрані й голі. І тоді все живе збиратиме суниці тільки для Бевзя, а він зробиться гладкий, як п'ять Бевзів!

"Він не вміє лічити більше як до п'яти, – подумав Антошка. – Тому і сам він П'ятий". І враз хлопчик здогадався, чому отой писклявий носить таке дивне ім'я. Це так Бевзь П'ятий вимовляв літери ЗСБ, тобто – Зразковий Стопроцентний Бевзик. Бевзь був просто неграмотний!

Антошка нишком засміявся. Бевзь почув, бо ляда була під його ліжком. Хлопчик хотів швиденько причинити ляду і пригнутися, коли почув, що до кімнати несподівано хтось заскочив. Антошка побачив крізь щілину жахливу потвору, яка сказала Бевзю, що діти навіки вкрали його вроду. І тут Антошка довідався про історію, яку ви вже знаєте.

ЯБЕДИ НЕ СПЛЯТЬ

Дітям пощастило, бо вони знайшли три покинутих велосипеди і на них приїхали у місто Ябедин. То було понуре місто. Ябеди були худі, гостролиці, всі – у брудних отруйно-зелених киптариках. Кив привів друзів до свого знайомого друга-ябеди Мухи. Кузька відразу розповів Мусі про Лариску і Дениска. Муха сказав, що всім розкаже, бо він ябеда. Усі засміялися. Діти хотіли їсти, але вирішили лічилку "Еники-беники" лишити для Антошки. Муха запросив дітей на вечерю. Лариска переживала, бо діти в Країні Суниць зовсім не знали, що таке добре і що таке погано. Дениско почав пояснювати Мусі, що ябедничати дуже недобре, що це просто-таки огидне діло. Що ябед ніхто не любить і самим їм теж живеться погано.

Тим часом за будинком Мухи уже стежили інші ябеди. Вони побачили через вікна, що в будинку є Оті Двоє, і кинулися ябедничали одне одному, а тоді вирішили все розповісти Запеклому, щоб той склав добрячого доноса. Запеклий ябеда був особистий представник Вуханя – радника Бевзя П'ятого. Ябеди все йому розповіли, і він склав донос. Запеклий покликав сороку-білобоку. Вона вислухала його, підхопила новину на хвіст і полетіла. А наші друзі в цей час міцно спали. Вони умовили Муху не ябедничати на них.

АНТОШКА ВЖИВАЄ ЗАХОДІВ

Наступного ранку солдати знову утворили піраміду, і Антошка побачив, як до кімнати Бевзя вбігли троє радників. Першим був спотворений одновусий. Ледве переступивши поріг, Брехун став на голову (лише у такому положенні він не брехав). Другим радником був Вухань – маленький такий, зовсім миршавий, із зморщеним обличчям, водяними очима і величезними вухами. Третій – Зубань – поводив червоною відгодованою шиєю і раз по раз торкав пальцем величезного жовтого зуба.

Бевзь кричав до них, що не може розбити яйце-райце, поки у ямі тільки один! Та тут прилетіла сорока-білобока з новою: "Оті Самі Двоє в дану хвилину сплять у місті Ябедині!" Брехун, Вухань і Зубань вирішили схопити дітей голими руками. Вухань сказав, що країна схвильована, хвальки сьогодні ще не виходили збирати суниці. Вони цілу ніч проговорили про Отих Самих Трьох і про свого земляка Кузьку, що пішов з Отими Самими Трьома. А підлабузники вчора прислали тільки по одному кошику суниць замість двох. Вони все гомонять про свого Кива, який теж пішов разом з Отими Самими Трьома.

Всі радники висипали з кімнати. Антошка розглянув Бевзя. Це був велетенський рожевий мішок із салом. Навіть кілька мішків. Ноги й руки були як чотири мішки з салом. Пальці були як торбинки, міцно набиті салом. Живіт – справжня гора. Кругла голова була накрита копою рудого волосся, яке звисало на очі. Від очей лишилося дві вузькі щілини. ЗСБ метушився навколо нього і лопатою кидав йому їжу до рота. Бевзь ковтав, не розжовуючи. За пів години він з'їв п'ятнадцять відер суниць із пташиним молоком і запив діжею суничної наливки. Коли ЗСБ витер його простирадлом і вибіг із кімнати, Антошка підхопився, виліз і оббіг навколо Бевзя. Наказав йому підняти руки вгору, але Бевзь не міг. Прибіг ЗСБ, Антошка ударив його у вуха і наказав відсунути

ліжко. Антошка і ЗСБ відсунули ліжко від ями. Потім хлопчик наказав бевзику стати в куток і не ворухитися, а сам почав грати з Бевзем в доганялки. Бевзь засапався. А хлопчик перестрибнув через яму, присів, щоб Бевзь його не бачив, і крикнув. Бевзь кинувся на голос і... провалився у яму. Його живіт застряв у отворі. Тоді Антошка гукнув ЗСБ, і вдвох вони сьак-так проштовхнули його вниз.

РАДНИКИ ХОЧУТЬ ЯЙЦЯ-РАЙЦЯ

Тепер треба було взятися за ЗСБ. Це було дивне і неприємне створіння. Височенький хлопчик, навіть вищий за Антошку. Вгодований, але майже без м'язів. Голова велика, поросла сірим коротким волоссячком. І як у всіх бевзиків – білі очі з чорними цяточками зіниць. Він був Зразковий Стопроцентний Бевзик, його виховав сам Бевзь П'ятий. Антошка штовхнув у яму і ЗСБ. Тієї ж миті за дверима почулися швидкі кроки. Антошка сховався за фіранкою біля вікна.

До кімнати ввалилися всі три радники, які так поспішали виконати наказ Бевзя, що забули проспівати його улюблену пісню, а тепер згадали і хотіли заспівати. Та Бевзя вони не побачили. Усі троє спочатку побилися, а тоді вирішили захопити владу разом. Тут тільки радники помітили, що ліжко Бевзя зсунуте з свого звичайного місця, а ляда відкинута. І вони з полегшенням вигукнули: "Він упав у яму!"

Радники вирішили, що витягати з ями товстого Бевзя – марна річ. Нехай посидить без їжі місяць-два, схудне разів у десять, тоді можна буде й витягти. А тим часом треба виловити Отих Двох, кинути теж до ями, а самим скоріше рушати на Синю гору і розбити яйце-райце. Радники побігли геть. Антошка вийшов із схованки. До нього вистрибнули троє солдатів.

Стислий переказ, автор переказу: Світлана Перець.

Авторські права на переказ належать Укрлібу

КУЗЬКА ПРОГОЛОШУЄ ЗАКЛЯТТЯ

Друзі вийшли з Мушиного дому. Господар ішов слідом. Йому сподобалися ці діти. Вдень Ябедин справляв ще гірше враження, ніж уночі. Лариска все зітхала. Ябеди на вулицях погрожували дітям. Щоб виказати свою зневагу до земляків, Муха почав наспівувати єдину пісню, яку знав: "Муха-муха-муха-ха!" Але на нього ніхто не зважав. З вигуків на вулиці друзі нарешті зрозуміли, що Антошка справді у полоні. Дениско вирішив вести загін до Бевзь-города. А їсти хотілося нестерпно. І Дениско нарешті згадав:

На майдані три контори
Роздавали помідори,
Ас-бас, кислий квас,
Фунт квасолі, фунт ковбас!

Безглузда лічилка всіх розсмішила. Діти наїлися і пригостили Кузьку, Кива і Муху, які крім суніць ще ніколи нічого не їли.

Та раптом на друзів почали насуватися бевзики, які увійшли до міста відразу з усіх боків. Всі виходи з площі були закриті. Бевзики щільним колом оточили загін. Вони

тримали в руках заряджені рогатки. Наперед виїхали двоє на віслюках. То були Вухань і Зубань. Вухань сказав, що Кузьку, Кива і Муху вони теж кинуть у яму! Коли Лариска почула, що Зубань шепелявить, то розсміялася. Зубань розлютився і підняв над головою якусь торбу. Ябеди, що визирали з вікон, поховалися. Бевзики посипалися з велосипедів, поховали голови в коліна і завмерли. Кив і Муха теж упали долілиць. З торби вилетіла біла ворона. Вона стала змією, а потім страшенною відьмою.

На щастя, Лариска пригадала лічилку, і Кузька голосно повторив:

Ене-бене рес!

Квінтер-квантер жес!

Ене-бене раба,

Квінтер-квантер – жаба!

Відьма стала жабою, а друзі сіли на велосипеди і почали тікати. Дениско з Кивом, Лариска з Мухою, а Кузька – сам. Вони промчали повз Зубаня і Вуханя, що сиділи на віслюках, заплющивши очі, між бевзиками, які боялися підвести голови від колін, поміж ябедами, які так само лежали в пилюці. Ніхто ще не знав, що Кузьчина мати навіки перевернулася на земляну жабу. Та згодом погоня відновилася.

ПРИЄМНЕ ВІДКРИТТЯ

Антошка поглянув через вікно на місто Бевзя. Тут було лише дві вулиці. Вони перетинались у центрі, на перехресті і стояв великий Бевзів будинок. Усі будинки були приземкуваті, з кривими маленькими віконечками, з дірчавими пласкими дахами. Деревя були обідрані. Нікого ніде не було, мабуть, усі бевзики вирушили в похід на Ябедин, щоб спіймати Антощиних друзів. Антошка і солдати з самоваром вийшли у сад Бевзя. За допомогою хитрощів вони обійшли охорону.

Антошка і солдати випили чаю та обміркували, що робити далі. Треба було йти на Ябедин і виручати друзів. Раптом хлопчик побачив на своїх сандалях витиснений напис: "Ленінград. Фабрика "Скороход"". Хлопчик подумав, що у цій країні можливо усе. Він побіг уперед, і у нього була швидкість автомобіля "Москвич". Солдати бігли слідом. З одного дерева до Антошки долинув голос. То був жайворонок. Він повів хлопчика на дорогу, якою їхали Лариска і Дениско. Антошка впізнав усіх, крім Мухи. А за дітьми мчала ціла армія бевзиків. Попереду скакали два вершники на сірих віслюках.

ЗУБАНЬ ОДЯГАЄТЬСЯ В САМОВАР

Антошка бачив армію бевзиків і не знав, що ж робити. Солдати прибігли до нього, тягнучи з собою самовар. І тут Антошка сказав: "Самовар! Хоч самоваром їх трісніть!" Солдати утрюх схопили свій великий мідний самовар, розгойдали і жбурнули. Він упав просто на голову Зубаневі. Міцна голова радника миттю пробила дно і покришку, тільки чути було, як зламаний зуб прорипів по міді. Від удару Зубань і його віслюк покотилися дорогою. Передні ряди бевзиків негайно налетіли на них. І тут зробилася величезна "мала купа". Вухань стояв обіч шляху і жахливо лаявся.

Антошка побіг до своїх друзів. Дениско і Антошка зраділи зустрічі. А Лариска нічого не сказала. Побачивши Антошку, вона дуже розхвилювалася і відразу

пригадала, як він її образив. Антошка підійшов до дівчинки, але вирішив помиритися потім. Діти сіли на велосипеди і поїхали вперед, за ними широким кроком побігли солдати, а останнім по шляху, не поспішаючи, біг Антошка. Погоня тривала. Зубань їхав з самоваром на голові.

Попереду дорога розходилась, і Антошка повів ворогів за собою, давши друзям можливість поїхати за ліщину і сховатися. Довго вів Антошка погоню за собою. Антошці легко було бігти поміж кущами і чагарниками. А ворогам прийшлося непереливки. Ліс не хотів приймати армії бевзиків. Скінчилося тим, що одна міцна гілляка поскидала Зубаня й Вуханя з віслюків. Бідні тварини, відчувши полегкість, дременули в хашу – відпочити й попастися. Радників оточив натовп піших знесилених бевзиків. Вони чекали наказів. Але ті безсило попадали під кущі.

Зубань важко дихав і намагався вилізти з самовара, та нічого не вийшло. Вухань лежав горілиць і нервово прями вухом. Побачивши це, бевзики й собі попадали на землю. Погоня захлинулася.

ЩО ДУМАВ АНТОШКА

Антошка вийшов з лісу і не знав, куди йти далі. Прилетів жайворонок і сказав йти навпростець до Заздри, бо його друзі вже під'їжджають до Заздри з другого боку. Хлопчик ішов прискоком, потім скинув свої сандалі і побіг босоніж. Тоді уявив, ніби грає з Дениском у довгої лози, розбігся і підстрибнув! І все сміявся. Але Антошка не помічав утоми. Він став співати пісню, яку тут-таки й вигадував. Згодом він знову взувся в свої "скороходи" і вже хотів було припустити вперед, коли побачив їжака. Він подякував хлопчику, який з друзями бореться з Бевзем і бевзиками.

Антошка йшов і думав, що буде далі: у Заздрі усі їм заздримуть, а він попросить у Лариски пробачення, а Кузька, Кив і Муха перевиховуються. І тут хлопчикові нестерпно захотілося бути разом з друзями. Він побіг на всю силу своїх сандалів.

Стислий переказ, автор переказу: Світлана Перець.

Авторські права на переказ належать Укрлібу

ГУЛЬКА І ГУЛЬЧИН НІС

Заздра мало скидалася на місто. Обіч дороги стояли горби. Їхні схили чорніли печерами. З тих печер визирали голодні обідрані діти. На майданчику галасував цілий натовп дітей. Заздри кричали, билися, плакали. А край дороги під кущем уже сиділи Антошині друзі. Антошка прибіг до друзів. Він помирився з Ларискою і розповів таємницю Країни Суниць.

Діти чекали на солдатів, які пішли на базар купувати новий самовар. Лариска сказала, що вони тільки що проказали лічилку "Еники-беники", бо хотіли їсти. Тільки ж лічилочка дуже коротенька, і вареники вийшли дрібні-дрібні... Завбільшки з Гульчин нис! Тут тільки Антошка помітив, що з ними була маленька худенька дівчинка у старому, в дірочках, платті. А нис мала такий малий, як рожева черешенька. Діти розповіли Антошці про заздру Гульку. Вони її зустріли на околиці міста. Гулька поливала суниці. Коли вона відійшла, інші діти-заздри потоптали суниці. А Гулька,

повернувшись, подерла хустинку тієї дівчинки, що з іншими топтала суніці. Заздри усе сварилися, а наші друзі згадали лічилку "Еники-беники". Коли з'явилися вареники, діти дали їх заздрам, але ті почали битися, що тривало і досі.

До друзів підбігли солдати з новим самоваром, і вони всі рушили у дорогу, та в цю мить на загін налетів цілий натовп розлючених заздр.

ЗНОВУ ПЕРШИЙ РАДНИК!

Перший радник, уже безвусий (у бійці з двома іншими радниками втратив вус) виїхав до Заздри з десятьма бевзиками. Неподалік од міста вони сховалися в густій ліщині. Він вирішив за всяку ціну сам заволодіти різьбленою скринькою, поки Зубань і Вухань ловлять дітей. Безвусий мріяв стати Бевзем Шостим.

Коли наші друзі в'їхали до Заздри, безвусий з бевзиками теж подався у місто і нацькував заздр на дітей, сказавши, що діти матимуть усе, якщо дійдуть до Синьої гори, тому їх в жодному разі не треба туди допустити. "Не випускайте їх із Заздри", – сказав безвусий. Заздри від радості підстрибнули і притьмом помчали до міста, щоб підняти всіх своїх земляків проти чужих дітей. А перший радник подався на Синю гору.

ЄДИНИЙ ВИПАДОК, КОЛИ РОГАТКА ПРИНЕСЛА КОРИСТЬ

Не встигли наші друзі посідати на велосипеди, як їх оточили заздри. Найсміливіші заздри ухопилися за велосипеди, а потім навіть поламали їх. Діти умовляли заздр пустити їх, але марно. Раптом Гулька порадила Антошці: якщо їм дати щось таке, щоб вони заздрили один одному, вони б про дітей забули... Та що ж було їм дати? Антошка озирнувся. Недалеко було обідране дерево, на якому сиділа сорока-білобока, яка носила донос Бевзеві. Хлопчик вихопив з кишені трофейну рогатку і вистрелив. З сорочиного хвоста полетіло пір'я. Насилу здіймаючи крила, вона полетіла геть. Відтепер сорока-білобока стала куца. Заздри від заздрості не знали що робити. Оце так постріл! Антошка кинув рогатку у натовп. Заздри відвернулися від наших друзів і оточили рогатку. А потім усе місто охопила бійка. А коли заздри так потомилися, що вже не могли ні битися, ні кричати, – наші друзі підходили до підніжжя Синьої гори.

СИНЯ ГОРА

Безвусий уже кілька годин їхав на Синю гору, а до вершини було ще далеко. Бевзики давно повідставали. Коли віслюк уже не хотів йти, безвусий ударив тварину палицею і подався пішки. Невдовзі стежка обірвалась над вузькою ущелиною. Через неї було перекинуто деревину. Перший радник ступив на деревину, але скоро полетів вниз. В останню мить безвусий встиг ухопитися за гілку і звис над безоднею. Його врятував випадок. З висоти безвусий здався беркутові схожим на барана. Він метнувся вниз. У ту саму мить, коли з пальців безвусого випорснула гілка, гострі кігті беркута вчепилися в його одяг. Беркут зробив кілька помахів і роздивився, що це не баран. Він кинув безвусого на галявину по другий бік ущелини.

Радник рушив далі. Коли стежечка розділилася на дві, безвусий завагався: куди ж йти далі? У траві сиділа сіра перепілка. Вона сказала йти наліво, але безвусий не повірив і звернув праворуч.

Наші друзі теж наближалися до палацу. Діти думали, що хочуть додому, але вони й

хотіли, щоб був лад і добро у країні суниць. Стежка вивела їх до глибокої ущелини. Через неї було перекинута зламана дерево. Першим перебіг Антошка. За ним – Дениско і Лариска. Суничних дітей перенесли солдати. Згодом перепілка порадила їм йти наліво. Загін попростував за перепілкою. Всі йшли мовчазні, тільки Муха для бадьорості наспівував свою пісеньку: "Муха-муха-муха-ха!"

ЗДРАСТУЙ, СОНЯЧНИЙ ЗАЙЧИКУ!

За пів години діти вийшли з чагарників. Перед ними високим зеленим горбом височіла полонина. На ній стояв Скляний палац. Сонце відбивалося від скляних стін і сліпило очі. Палац мав золотий ганок. Там сиділи цар, царевич, король, королевич, швець і кравець. І всі вони хором закричали до Антошки: "А ти хто, молодець?" Хлопчик сказав, що вони Оті Самі Троє. Всі, хто був на ганку, підвелися і вклонилися дітям.

Двері палацу відчинилися, і Антошка пішов по скриньку. Хлопчик проминув один зал, другий, третій. За третім залом відкрилася маленька скляна кімната. Посередині стояв стіл. А на столі лежала різьблена скринька. Хлопчик обережно взяв скриньку обома руками і пішов назад.

Антошка вийшов до друзів і спитав, де цар, царевич, король, королевич, швець і кравець? Гулька відповіла, що вони пішли по суниці. Антошка поклав скриньку на траву і взявся рукою за кришку.

Діти озирнулися на Країну Суниць, що розляглася унизу до самого обрію. Країна була гарна. Лише подекуди краєвид псували купки обідраних дерев. Але надходив час, коли в цій країні почнуть старанно доглядати кожне дерево, і тоді мертві гаї знову зазеленіють, укриються молодим листячком, зведуть до сонця ніжне пагіння. Раптом друзі побачили, як на полонину здираються радники. З чагарника навкарачки виліз безвусий. Він так втомився, що вже не міг стояти на ногах. А з другого боку з'явилися Зубань і Вухань. За радниками лізли бевзики.

Антошка відчинив скриньку. В ній лежало і сліпуче світилося золоте яйце-райце. Хлопчик взяв яйце і проказав: "Нехай всі хлопчики і дівчатка в Країні Суниць довідаються про себе правду і зрозуміють, що таке – добре, а що – погано!" Він вдарив яйце-райце об край скриньки. З яйця-райця вихопилася блакитна хмарка, яка попливла до Країни Суниць.

Усі бевзики враз спинилися, випросталися і почали озиратися навколо себе. Дехто з них усміхався, дехто з подивом і зневагою роздивлявся Зубаня і Вуханя. Потім усі вони повернулись і спокійно пішли вниз. Брехун, Зубань і Вухань теж відчули, що сталося непоправне. Вони враз зіщулилися і поплазували у чагарники.

Кузька, Кив, Муха і Гулька почали сміятися і плескати руками. А Дениско, Лариска і Антошка почали усвідомлювати по-справжньому, що більше не повернуться додому. Але золота шкарлупка яйця-райця обернулася яскравим сонячним зайчиком. Він лежав у скриньці і сміявся до дітей. "Але ж я вас учив, як повернутися додому!" – сказав він. Діти призналися, що забули лічилку. Зайчик сказав, що можна вигадати нову. Солдати попрощалися і пішли купувати новий самовар, бо свій упустили, коли переходили прірву. А Кузька, Кив, Муха і Гулька захотіли до країни трьох друзів.

Лічилочку діти складали весело і дружно. Міцно тримаючись за руки, вони заспівали:

Ой дана, дана, дана,
Здрастуй, скринько довгождана!
Розступіться, гори сині, –
Ясен зайчик в нашій скрині!
Ой сунічки, зелен гай,
Земле-казко, прощавай!

І тієї ж миті вони опинилися на маленькій знайомій галявині коло піонерського табору. Ліс був повен дитячими голосами. А за мить на галявину вибігли діти з Ліною Стюпівною. Скринька біля Антоциних ніг і Ларисчина мисочка були повні суніцями. Тільки Денискової чашки не було, бо її розбили бевзики з рогатки в бою. А скільки суніць було довкола! Друзі дізналися зі слів вожатої, що їх не було лише 2 години.

А що ж Кузька, Кив, Муха і Гулька? Ще на галявині вони радо змішалися з натовпом дітей. Вони й зараз десь між вами. Може, зустрічали? Їх впізнати не дуже важко, адже вони ще й досі не перевиховалися до кінця. Коли-не-коли один з них починає хвалитися, другий – підлабузнюватись, третій – ябедничати, а четверта – заздрити.

Якщо десь зустрінете – допоможіть їм позбутися таких звичок. Вам усі спасибі скажуть.

Стислий переказ, автор переказу: Світлана Перець.

Авторські права на переказ належать Укрлібу